HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שנתן לה אחרון גט לא פסלה מן הכהונה מכלל דלא בעיא גט דאי בעיא גט אמאי לא פסלה מן הכהונה אלא סיפא אמרי קידושי טעות הוו רישא נמי אמרי נישואי טעות הוו קנסוה רבנן סיפא נמי ליקנסוה רישא דעבדא איסורא קנסוה סיפא דלא עבדא איסורא לא קנסוה רבנן: אין לה כתובה: מאי טעמא תקינו לה רבנן כתובה [א]כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הא תהא קלה בעיניו להוציאה: אין לה פירות ולא מזונות ולא בלאות: [ב]תנאי כתובה ככתובה דמי: נטלה מזה ומזה: פשיטא מהו דתימא כיון דתפשה לא מפקינן מינה קמ"ל: הולד ממזר: תנן התם [ג][א]אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם בשוגג תרומתו תרומה במזיד לא עשה ולא כלום מאי לא עשה ולא כלום א"ר חסדא לא עשה ולא כלום כל עיקר דאפילו ההיא גריוא הדר לטיבליה רב נתן ברבי אושעיא אמר [ב]לא עשה ולא כלום לתקן את השירים אבל תרומה הוי רב חסדא לא אמר כרב נתן בר' אושעיא דאי אמרת הוי תרומה זימנין דפשע ולא מפריש מאי שנא מהא דתנן [ד][ג]התורם קישות ונמצאת מרה אבטיח ונמצאת סרוח תרומה ויחזור ויתרום שוגג אמזיד קרמית שוגג לא עבד איסורא מזיד קעבד איסורא ורמי שוגג אשוגג הכא קתני בשוגג תרומתו תרומה התם קתני תרומה ויחזור ויתרום התם שוגג קרוב למזיד דאיבעי ליה למיטעמיה ורמי מזיד אמזיד הכא קתני במזיד לא עשה כלום התם תנן [ה][ד]התורם משאין נקוב על נקוב תרומה ויחזור ויתרום בתרי מאני ציית בחד מנא לא ציית ולרב נתן ברבי אושעיא דאמר לא עשה ולא כלום לתקן שירים אבל תרומה הוי מאי

שנתן לה אחרון גט. שאירסה: **מכלל דלא בעיא גט.** אפילו מדרבנן דאי בעיא גט הא קי"ל (לקמן דף צד.) דאפי' ריח הגט פוסל לכהונה: **סיפא.** לגבי קידושין ודאי כדקאמרת דלא בעיא גט ודקשיא לך שמא יאמרו גירש זה וקידש זה כו' לא אתי למימר הכי אלא אמרי מדנפקא בלא גט קידושי טעות הוו כגון על מנת שאני כהן ונמצא ישראל: **קנסוה רבנן.** ולא תלינן לקולא: **תנאי כתובה.** מזונייכי וכסותייכי ופירות שאכל נמי לא משלם אע"ג דאין לה כתובה משום דרבנן קנסוה. ומשום דאשכחן באלמנה (א) דיש לה פירות שאכל הוא דאיצטריך למימר הכא דאין לה: **אין תורמין מן הטמא כו'.** משום הפסד כהן: **בשוגג תרומתו תרומה.** כדרבי אלעאי לקמן[ו]: **ההיא גריוא.** דתרומה: **את השירים.** את הטהור שזה היה עושה אותו שירים: **אבל תרומה הוי.** וקדשה ויחזור ויתרום מן הטהור: **דלמא פשע.** ולא הדר מפריש מן הטהור. ולקמן[ז] פריך כיון דמדאורייתא תרומה היא מדקתני בשוגג תרומתו תרומה היכי מפקעינן לה מקדושתה משום דלמא פשע: **ונמצאת מרה.** שוגג הוא מדקתני נמצאת מכלל דמעיקרא לא הוה ידע: **בתרי מאני ציית.** כלומר התם כיון דמתרי מאני כי אמרת ליה הדר תרום מאידך ציית לך וליכא למגזר דלמא פשע אבל מטמא על הטהור דתרוייהו בחד מנא רבו בעלין נקוב כי אמרת ליה תן זו וחזור והפרש אחרת אינו שומע לך ונותן את הטמאה לכהן ומוטב תחזור זו לטיבלה ויתן טהורה לכהן: **אבל תרומה הוי.** והכהן מלליקה מיד: מאי

אמרי קידושי טעות. פי' בקונטרס כגון ע"מ שאני כהן ונמצא לוי וקשה דאם כן היכי פריך רישא נמי נשואי טעות הא אמרי' לקמן דאין תנאי בנשואין ואר"י דקידושי טעות היינו שסבורה שמת בעלה ולא מת כמו שהוא אמת והשתא פריך שפיר רישא נמי נשואי טעות וא"ת ולימא טעמא דסיפא משום קדושי טעות דכהן ונמצא לוי ולא יוכל להקשות מרישא דאין תנאי בנישואין ואר"י דקידושי טעות לא שכיחי דלא חיישינן לשמא יתלו בקידושי טעות ורבי עקיבא לחודיה הוא דחייש להכי לקמן בפרקין (דף צד:) גבי רבי עקיבא מוסיף אף אשת אח ואחות אשה אבל רבנן לא חיישי:

מאי טעמא תקינו לה רבנן כתובה כו'. אע"ג דקי"ל כתובה דאורייתא שכותבין בכתובות כסף זוזי מאתן דחזו ליכי מדאורייתא הכא אמר ר"י דה"פ מ"ט תקינו לה רבנן לאלמנה כתובה שהיא דרבנן לד"ה משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הכי נמי אפי' בתולה שיש לה כתובה מן התורה קנסוה בכתובה כדי שתהא קלה בעיניו להוציאה [ח] וכענין זה אשכחן לקמן (דף צ:) גבי הפרת נדרים דאית ספרים דגרסי מ"ט אמור רבנן דבעל מיפר אע"ג דבעל מיפר מן התורה אלא ה"ק מאי טעמא אמור רבנן בעל מיפר היכא דאין מיפר מן התורה כי ההיא דפ' ד' אחין (לעיל כט: ושם) גבי שומרת יבם דאמר כדרב פנחס כל הנודרת על דעת בעלה נודרת משום שלא תתגנה וכיון דאיכא טעמא דתתגנה אם כן אפילו בדאורייתא כמו הכא אמרו חכמים שלא יפר כדי שתתגנה:

אין תורמין מן הטמא על הטהור. ריב"ן פירש משום דכתיב (דברים יח) תתן לו ולא לאורו ואי אפשר לומר כן דבפרק כל שעה (פסחים לג. ושם) פריך עלה ואם תרם בשוגג תרומתו תרומה ואמאי לימא לו ולא לאורו ומשני התם שהיתה לו שעת הכושר ותתן לו ולא לאורו בשלא היתה לו שעת הכושר כגון דאחמיץ במחובר או שתלשה טמא ומשקה טופח עליה והתם אפי' בדיעבד אין תרומתו תרומה והכא היינו טעם דלכתחלה אין תרומה משום הפסד כהן כדפי' בקונטרס אי נמי היכא שהיתה לו שעת הכושר גזרו דלכתחלה לא יתרום אטו היכא דלא היתה לו שעת הכושר ועוד אר"י משום מכל חלבו צריך לתרום מן היפה ומן הטמא על הטהור הוי מן הרעה על היפה ואע"ג דבמן הרעה על היפה אפילו במזיד תרומתו תרומה ואין צריך לחזור ולתרום כדתנן במסכת תרומות (פ"ב מ"ו) מן הרעה על היפה תרומתו תרומה ולא קתני ויחזור ויתרום בטמא החמירו טפי משום דלא חזי לאכילה כלל אבל רעה חזיא קצת והיינו טעמא דקישות ונמצאת מרה דצריך לחזור ולתרום משום דלא חזיא לאכול כמו שאר רעה כדמוכח בירושלמי דקרי לה ספק אוכלין: **קישות** ונמצאת מרה. בשוגג איירי כדמוכח בשמעתין וא"ת דבתורם יין על יין ונמצא חומץ אין תרומתו תרומה לפי שלא נתכוין לעשות חומץ תרומה כדתנן במסכת תרומות בפ' התורם קישות התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה וגבי קישות נמי אמאי הויא תרומה כיון שאין חפץ לעשות תרומה גרועה כל כך ואין לומר דהתם כרבי דאמר יין וחומץ שני מינין בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פד: ושם) דא"כ אפילו במתכוין לתרום מן החומץ על היין או מן היין על החומץ לא תהא תרומה כדתנן במסכת תרומות (פ"ב מ"ד) אין תורמין ממין על שאין מינו ואם תרם אין תרומתו תרומה ואפילו מן היפה על הרעה כדקתני התם ואר"י דיין וחומץ אע"פ שהם מין אחד מכל מקום שני שמות הן זה יין וזה חומץ ולכך הוי טעות טפי ולא הויא תרומה אבל קישות ונמצאת מרה לא הוי טעות כל כך דלקישות נתכוין והרי היא קישות [א] וכן מן הטמא על הטהור בשוגג תרומתו תרומה דתרם אותו שם שנתכוין לו מיהו בתוספתא משמע דהיא חומץ על יין דלא הויא תרומה כרבי אתיא דמסיים בה בהדיא דברי רבי שרבי אומר יין וחומץ שני מינין וחכמים אומרים מין אחד ואפשר דלרבנן דאמרי מין אחד במתכוין לתרום מן יין ונמצא חומץ הוי תרומה ויחזור ויתרום כמו בתורם קישות ונמצאת מרה ואפי' לרבי אם במתכוין תורם מן החומץ על היין הויא תרומה דמדאורייתא הוי מין אחד וכן משמע בהדיא בירושלמי ספ"ב דתרומות דפליג רבי אר' ישמעאל בר' יוסי שאמר משום אביו תורמין מיין על חומץ ורבי אומר דאין תורמין וקאמר ר' יהושע בן לוי מסתברא יודה רבי לדברי תורה ומאי טעמא דרבי שאם אתה אומר שמותר לתרום מיין על חומץ אף הוא סבר שמותר לתרום חומץ על יין אע"ג דלא גזר בעלמא מן היפה על הרעה אטו דלמא אתי לתרום מן הרעה על היפה גבי חומץ איכא למיגזר טפי משום דאיכא דניחא ליה בחלא טפי מבחמרא כדאמר בהמוכר את הספינה (ג"ז שם) ושני מינין דקאמר רבי היינו שעשאוהו חכמים כשני מינין ולא הויא תרומה היכא דטעה שהיה מתכוין ליין ונמצא חומץ: **מזיד** עבד איסורא. ולכך שויה רבנן כאילו לא תרם כלל והדר ההוא גריוא לטיבלא דאי אמרת תרומה הוא אתי למיפשע דהא שוי נפשיה רשע שוגג לא עבד איסורא מדעת הלכך לא חשיד דלמא פשע כן פי' ריב"ן אבל אין לפרש דשוגג לא עבד איסורא לא קנסוה אבל מזיד קנסו דאין זה קנס דהדר לטיבלה דטפי דמי קנס הא דאמר דיחזור ויתרום שצריך להפריש שתי תרומות: **איבעי** ליה למיטעמיה. כלומר יפריש על מה שהוא מינייה ודיה כדי שיטעום ותו לא: **לרב** נתן בר' אושעיא. דאמר לא עשה ולא כלום לתקן את השירים אבל תרומה הוי ומיתקן ההוא גריוא מאי שנא מהא דתנן מן הנקוב על שאינו נקוב כו' דההוא גריוא גופיה לא מיתקן משום דמדאורייתא לא הוי תרומה הכי נמי מן הטמא על הטהור כיון דמדאורייתא לא הוי מתוקן כדסלקא דעתך השתא אמאי משוי ליה מתוקן מדרבנן להפקיע איסור מדאורייתא אבל לרב חסדא דמשוי ליה טבל ניחא והאי דבשוגג תרומתו תרומה היינו משום דלא קפיד קרא אלא אמזיד כדכתיב ולא תשאו עליו חטא (במדבר יח) דמשמע מזיד דאיכא

עין משפט נר מצוה

כא א ב מיי' פ"ה מהל' תרומות הלכה ח טוש"ע י"ד סימן שלא סעיף נג:

כב ג מיי' שם הלכה כב טוש"ע י"ד שם סעיף סה:

כג ד מיי' שם הל' טו:

◆

תוספות ישנים

רישא דעבדא איסורא קנסוה רבנן. וא"ת והא אמרינן לקמן (לד:) אמרו לו מתה אשתו ונשא אחותה ואח"כ באת אשתו מותרת לחזור לו ואינה צריכה האחרת גט ואמאי הרי עבד איסורא שהרי בא עליה וי"ל דהכא סמיך אשנוייא דלעיל דאמר גזרה שמא יאמרו גירש זה ונשא זה ונמצא אשת איש יוצאה בלא גט וגם עבד איסורא ומש"ה צריכה גט אבל לקמן ליכא אלא טעמא דעבד איסורא דהא לא שייך לומר גזרה שמא יאמרו גירש זה ונשא זה דהתם אפי' גירש לא מצי למנסב אחותה דאסירא בחייה ואפי' נתגרשה ומשום הכי אינה צריכה גט: **א)** וא"ת מ"ש דהכא גבי אבטיח וקישות משמע איפכא דבשוגג תרומתו תרומה ובמזיד אינה תרומה [משאין כן ביין וחומץ דבמזיד תרומתו תרומה ובשוגג אינה תרומה] וי"ל עוד י"ל דהכא איכא טעמא רבא שהרי הכל יודעים שאין קישות מרה ואבטיח סרוח מהני כמו אינך ולכך בשוגג תרומתו תרומה ובמזיד אינה תרומה דקנסינן ליה. אבל גבי חומץ ויין איכא דניחא ליה בחלא ואיכא דניחא ליה בחמרא וא"כ כשיודע שהוא חומץ ומפריש ממנו על היין טוב הדבר שהרי אמרי' דניחא ליה בחלא אבל כשסבר שהוא יין ונמצא חומץ הוי תרומה בטעות ואינה תרומה:

מסורת הש"ס

א) [כתובות יא.], **ב)** [שם נד:], **ג)** פסחים לג. מנחות כה: תרומות פ"ב מ"ג, **ד)** תרומות פ"ג מ"א קדושין מו:, **ה)** דמאי פ"ה מ"י קדושין מו: מנחות ע., **ו)** [ע"ב], **ז)** [שם], **ח)** [וע"ע תוס' כתובות י. ד"ה אמר],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תנאי כתובה וכו' באלמנה לכ"ג דיש לה פירות ונ"ב עיין ר"פ יש מותרות:

◆

מוסף רש"י

אין תורמין מן הטמא על הטהור. לכתחילה שמפסיד את הכהן (פסחים לג.). **ואם תרם בשוגג.** שלא ידע שטבל זה טמא (שם). **תרומתו תרומה.** דאמרינן בכמה דוכתי ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו, אם אינו קדוש נשיאות חטא למה, מכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה (מנחות כה:). **במזיד לא עשה ולא כלום.** אין תרומתו תרומה, דרבנן קנסוהו משום דהזיד (שם). **משאין נקוב על נקוב תרומה ויחזור ויתרום.** מן הנקוב שלא נפטר בראשונה (קדושין מו:).